

(bron: archief Johan Snoek, gevonden in map met notulen Evangelie onder Israël)

Rondzendbrief uit Tiberias

Waarde vrienden,

We stellen ons voor dat U graag wat van ons horen wilt. Omdat het voorlopig onmogelijk zal zijn, iedereen te schrijven, komt deze "zendbrief", zodat U op de hoogte bent.

Wij allen in Tiberias maken het goed. Per telefoon hoorden we van verschillende andere Hollanders. We hebben vooral in zorg gezeten wat betreft de Jeruzalemmers, maar Goddank zijn, voor zover we het nu weten, al onze vrienden daar gespaard. Het volgende is een beschrijving van de gang van zaken in Israël, met name in Tiberias. Voor een deel zijn het voorlopige indrukken. Misschien zijn ze, als U dit leest, al achterhaald door de feiten.

Toen het onweer steeds dichterbij kwam, hebben we overlegd of we de kinderen naar Holland zouden sturen. We hebben dat met de oudste twee, Ria en Hans, overlegd. Ria zei: "samen uit, samen thuis, Hans zei, wat pessimistischer: "Ik sterf hier liever dan dat ik in Holland over U in de zorg zit". Gelukkig is het gezegend afgelopen. We hebben onze Hollandse onderwijzeres vrijheid gegeven naar Holland te gaan, maar ze zei: "als de kinderen blijven, blijf ik ook en denk er niet over terug te gaan". Zr te Groen zei: "als de toestand dreigend blijft stel ik m'n verlof uit want nu ben ik hier nodig". Dokter van der Klei en zr Verkruisen richtten de polikliniek in als post voor eerste hulp bij ongelukken, en deelden dit mee aan de Burgerbescherming, welke de geste zeer op prijs stelde. Gelukkig is het niet nodig geweest. Dr Paul Re'emi bleef rustig 's morgens vroeg zijn duik nemen in het meer...

Maandagmorgen om 9 uur hoorden we pas, dat het begonnen was. De kinderen kwamen in de loop van de morgen thuis van school. We hadden besloten om in geval van oorlog in het Hospice te gaan bivakkeren. Ten eerste om het moreel op peil te houden (Benyamin Brenner en Meier Tipper waren gemobiliseerd en Habib, Christen-Arabier, was teruggegaan naar zijn familie in Nazareth); en ten tweede omdat een Hollandse officier van de Ver. Naties ons had gewaarschuwd: de Syriërs aan de overkant hebben lange-afstands-geschut en jullie ligt precies in de vuurlinie. Maandagmorgen een uur of twaalf kwamen opeens twee Syrische vliegtuigen een paar bommen gooien. Geen schade, maar we renden naar het Hospice. Dinsdag en Woensdag werd Jeruzalem beschoten. De Schotse kerk kreeg een paar voltreffers daar, evenals het German Hospice, waar de Smeenken zijn. Men heeft het daar zwaar te verduren gehad. Gelukkig was dr Boertien zondagmiddag nog teruggekomen naar Israël: hij was vrijdag en zaterdag naar Geneve en Holland gevlogen om de kerken waar nodig te activeren. We verheugden ons over de overwinningen, dinsdag en woensdag, maar intussen schoten de Syriërs Ein Gev, de kibbutz aan de overkant van het meer, kapot, en vele andere kibbutzim langs de grens. In Ein Gev vielen één dode en 6 gewonden.

Maandagavond hoorden we troepen tanks van het noorden naar het zuiden trekken. We vreesden dat Israël het in Sina'i niet kon houden, maar hoopten dat het goed ging, en dat men een stoot tegen Jordanië zou kunnen ondernemen. Het laatste bleek het geval te zijn later.

Woensdagmorgen leek het allemaal gunstig, en de kinderen gingen weer naar school. Woensdagmiddag vielen twee Irakese vliegtuigen Tiberias aan: een paar bommen, slecht gemikt en praktisch geen schade. Een paar ruiten in ons huis (waarheen we waren teruggekeerd) sprongen en we kropen onder de bedden. Het luchtalarm kwam, evenals de eerste keer, na de klap: het is ook niet bij te houden, zo vlug als een aanval komt. Woensdag kwam er een telefoontje van de kibbutz waar ik vrijdag een lezing zou houden: "als U bereid bent, kom dan, want wij willen gewoon doorgaan", 'k Beloofde te komen, maar kon later m'n belofte niet nakomen. Overigens bleef de stemming rustig en de situatie was volkomen in de hand.

De kinderen zijn vanaf woensdag iedere dag naar school gegaan; er is daar een uitstekende schuilkelder. De vuilnisemmers werden op tijd geleegd.

Donderdag wisten we dat Israël het van Jordanië en Egypte gewonnen had, maar de bergen aan de overkant van Tiberias zagen er nog steeds dreigend uit en het geschiet op de kibbutzim ging door. 's Avonds zag je de branden. Israël slaagde er toen niet in de Syriërs uit te schakelen. Ze hadden onder Russische leiding in de loop der jaren enorm sterke kazematten gebouwd.

Vrijdag ging het geschutvuur door, ondanks bombardementen van Israël. 'k Begreep dat ik niet naar de kibbutz kon: burgervervoer was trouwens verboden. De stroom tanks trok nu van zuid naar noord. Vele waren versierd met Jordaanse vlaggen en met portretten van Hussein. We zwaaiden wild.

Men is intens blij over het nemen van de oude stad, maar men beseft dat het hier nog niet afgelopen is, zolang de Syriërs zich handhaven op de hooggelegen bergen aan de overkant. Veel Israëliërs, ook zij van wie je het niet verwacht zoudt hebben, zeggen: baroech hashem (Zijn Naam zij geprezen). We bidden om wijsheid voor de leiders van Israël: als men Syrië, dat de eigenlijke aanstichter was, er gemakkelijk laat afkomen, zal er geen werkelijke vrede komen. Grijpt men de Syriërs aan, dan zal Rusland misschien ingrijpen. We zijn blij en dankbaar, dat men het risico genomen heeft, en dat Rusland het praktisch alleen bij praten liet.

Vrijdagavond: Nasser treedt af, Zaterdagmorgen: hij komt terug.

Zaterdag: ontploffingen en geschutvuur aan de overkant, Israël heeft doorgezet. Er komt geen eind aan het lawaai. De kinderen houden zich onder alles fantastisch. Israël heeft z'n militaire doelen bereikt. Maar waarschijnlijk heeft dit laatste deel meer offers gekost dan de eerste vijf dagen samen. Zaterdagmiddag zien we telkens Israëlische helikopters rustig van de overkant komen: een brede strook is dus in Israëlische handen.

Zaterdagavond om 8 uur: alle lichten in de stad gaan opeens aan (tot nu toe was alles zwaar verduisterd). Het is wapenstilstand. Zaterdagavond hebben we, als gewoonlijk, gebedskring. Er is dankbaarheid in het hart. Opeens merken we, dat de gekozen liederen nog min of meer "uit de diepte" zijn...

Zondagmorgen: we gaan terug naar het eigen huis. Er is overall een stemming van dankbaarheid, maar men is nog gedrukt: iedereen heeft man, zoon of dochter in het leger. Straks hebben we toch dankdienst.

Misschien is dit het begin van de vrede, waarnaar men hier al zolang verlangd heeft. Dit is geen militaristisch volk. Zelfs in deze dagen waren er, tussen de nieuwsberichten door volksliedjes, geen militaire marsen

Zondagmiddag: tweemaal kwamen Joodse vrienden binnenvallen, met hun gezin alles goed. Geen van beiden "gelovig", maar ik heb de indruk dat in beide gevallen er toch wel gebeden is. Zojuist daalde er een helikopter tegenover ons huis.

Alle auto's zijn nog gecamoufleerd, niet met verf maar met modder: het regent hier toch de eerste maanden niet. Nu kunnen ze weer schoongespoten worden.

Alle respect voor diverse Hollanders: Tom, die in een grenskibbutz bleef werken, en Wim, die opeens kwam opdagen als vrijwilliger-chauffeur van de "Rode Davidsster" (wij zouden zeggen Rode kruis). Zes verpleegsters uit Holland kwamen afgelopen vrijdag aan in Safad. Helaas zijn er ook, die het er minder goed hebben afgebracht, maar we zijn niet in de stemming om daar al te zeer aan te denken nu.

Ook de praktische betekenis van de veranderingen is nog niet te overzien. We hadden al gepland om onze vakantie van de zomer in het "Israëlische" Jeruzalem door te brengen, en we hadden al een plaats besproken. Nu ziet het er naar uit, dat we van daaruit naar de oude stad, naar Bethlehem, enz kunnen. De reis naar Jeruzalem, die anders zo'n 3,5 uur per auto duurt, zul je nu ongeveer in twee uur kunnen doen.

Belangrijker is natuurlijk de politieke betekenis. We hopen vurig, dat dit het begin van de vrede zal zijn, niet alleen het eind van de oorlog. Laten we de voorbede voor de leiders van Israël en de Arabische landen, en voor de leiders van Rusland en Amerika, niet vergeten. Als Israël gematigd is in zijn eisen, en wijs in zijn benadering...

We beseffen in dit alles onze afhankelijkheid van Israël's God, die dit land in de afgelopen dagen zo wonderlijk gezegend heeft. Misschien mag je niet zeggen: "Dit was God's vinger". Hier hebben we er geen moeite mee te zeggen: "Dit was God's hand"

Met hartelijke groeten aan U allen, J.M.Snoek

Tiberias, zondagmiddag 11 juni 1967

(Deze brief ontvangen en verzonden vrijdagmiddag 16 juni)